

Република Македонија
НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ

Republika e Maqedonisë
AVOKATI I POPULLIT

O M B U D S M A N
Republic of Macedonia

Националниот превентивен механизам (НПМ) на **19.12.2014 година** спроведе редовна ненајавена посета на затворот Куманово. Оваа посета се спроведе во рамки на мандатот и надлежностите кои произлегуваат од Факултативниот протокол кон Конвенцијата против тортура и друго свирепо, нечовечно или понижувачко постапување или казнување и Законот за народниот правобранител. Во состав на Националниот превентивен механизам беше вклучен и надворешен соработник од Здружението за кривично право и криминологија врз основ на претходно склучен Меморандум за соработка.

Целта на посетата согласно Факултативниот протокол кон Конвенцијата против тортура и друго сурово, нехумано или понижувачко постапување или казнување е идентификување на ризици заради спречување на тортура или друг вид на сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување.

Затворот Куманово со отворено одделение во Крива Паланка е казнено-поправна установа од полуотворен вид во која основното обезбедување е физичкото, што го остваруваат припадниците на секторот за обезбедување. Казната ја издржуваат машки лица-примарни сторители, осудени со правосилна пресуда на казна затвор до 3 години, односно кога остатокот на казната по пресметаниот притвор изнесува до 3 години, како и машки лица повторници, осудени со правосилна пресуда на казна затвор до 6 месеци, односно кога остатокот на казната по пресметаниот притвор изнесува до 6 месеци. Во затворот Куманово има и притворски дел и за време на посетата во истиот беа сместени 32 притворени лица.

Тимот на Националниот превентивен механизам на почетокот од посетата разговараше со заповедникот на затворската полиција, а потоа направи увид во притворското одделение, самиците, приемното одделение, затвореното одделение на затворот, полуотвореното и отвореното одделение, просторијата за средба со адвокати, санитарните чворови во сите одделенија на осуденичкиот и притворскиот дел на затворот, амбулантата, кујната со мензата и други простории.

При посетата беа спроведени разговори со лица лишени од слобода и тоа со неколку притворени лица, со лица сместени во самица, со лица во приемното одделение, со лица сместени во полуотвореното одделение, отвореното и затвореното одделение.

Во делот на постапувањето од страна на секторите осудените лица имаа забелешка на секторот за ресоцијализација со забелешка дека овој сектор постапува само доколку осудените лица тоа го побараат, но не се спроведуваат дополнителни активности, ниту организиран процес на ресоцијализација од страна на тимот кој го води овој сектор. Беше потврдено дека нема насилство меѓу осудените лица, но загрижува што во одделенијата се мешаат различни категории на осудени лица,

односно постои директен и непосреден контакт меѓу лицата од полуотвореното и отвореното одделение.

Загрижува фактот дека Затворот Куманово иако е ново изграден не располага со работилници, во кои ќе може да се вклучат осудените лица, ниту пак има стопански единици кои би можеле да се користат за земјоделски активности. За време на летото мал дел од осудените лица биле ангажирани во соседните фирми кои се во непосредна близина на затворот. За време на посетата само 4 осудени лица беа работно ангажирани надвор од затворот. Во затворот осудените лица се ангажираат во кујната, а две осудени лица се одговорни за уредување на библиотеката и евиденцијата на книги со кои располага затворот.

Во затворот Куманово согласно измените на законот за извршување на санкциите здравствената заштита ја спроведува лекар од ЈЗУ Медицински Дом Куманово кој доаѓа и врши прегледи секој вторник и петок, а има и ангажирана медицинска сестра која е секојдневно во затворот и ја дели терапијата. Воедно во петок лицата лишени од слобода ги посетува стоматолог, а во договор со болницата од Куманово два пати неделно се вршат посети и од психијатар. За итни случаи кога нема лекар во затворот се повикува итна медицинска помош.

Што се однесува до стручното образование и обука тоа исто така не се остварува, а просториите/работилниците кои се наменети за оваа цел се неопремни и истите не може да се користат. Затворот има училници, но истите не се користат, а дополнително во затворот се опремува библиотека за која веќе има обезбедено поголем фонд на книги. Во затворот недостасуваат и инструктори, односно во истиот има само вработен – кувар инструктор кој може да ги учи осудените лица на вештини од готвењето.

Лицата во полуотвореното и отвореното одделение имаат можност на престој на отворено на шеталиштето, но дел од поплаките се однесуваа на нецелосна примена на отворениот третман, односно дека осудените лица се држат заклучени во своите одделенија и не се целосно слободни во поглед на излегувањето и прошетките надвор од затворската зграда. Овие поплаки во најголем дел беа упатени од осудени лица од КПД Идризово кои престојувале во отворено одделение кое е надвор од безбедносните ѕидови и каде осудените лица имаат можност подолг временски период да престојуваат надвор.

При посетата НПМ тимот изврши увид во неколку книги и евиденции и општиот заклучок е дека регистрите, односно книгите во затворот Куманово се водат на задоволително ниво. Затворот води посебна евиденција за употребата на физичка сила и средства за присилба, како и за дисциплински казни, но во оваа евиденција не се забележува користењето на лисици кои се користат при спровод, ниту издвојувањето како средство за присила.

Како резултат на реализираната редовна посета Националниот превентивен механизам подготви посебен извештај во кој ги констатираше состојбите и даде соодветни препораки упатени до Управата за извршување на санкции и до Затворот Куманово.